

עין משפט
נר מציה

יא א מיי פֿיט מהל' כבורים הל' יד סמג עשין קמב טוש"ע י"ד ס"ר סא [ספ"י טו] וסעף לא: **יב** ב [מיי פ"ו מהלכות תרומות הלכה ב] טוש"ע שס סעיף ז: **יג** ג מיי פֿיט מהלכות מתנות עניים הל' טו טוש"ע י"ד ס"ר רעג סעיף ד: **יד** ד מיי פֿיט מהל' מעשר הל' ה:

שיטה מקובצת

[א] מחנה לכהן ע"ה. ג"ב ע"י תוס' מנחות דף י"ח ע"ב: [ב] ותימה דבפ' כל התדיר. ג"ב ע"י תוס' מנחות דף פ' ע"ב:

קל:

א' אגואי הא קא מעייל חוץ'ן בעזרה. משום דכל חולין מדאורייתא אסור להציא בעזרה וכן אמר בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פא:) גבי כבורים ולא מסתבר דהתם אגזלות דמייתי בהדיהו קפיד דאפשר דמתני עלייהו ומציאם נדבה וכן צפ' התודה (מנחות דף פ:) גבי תודה שנערכבה בתמורות קאמר ולייתי לחס כו' הא קא מכניס חולין לעזרה ומדקאמר שאין לה תקנה הכהנים רשאים לשנות בצרכילתן וזלזולן זלוין שוקין ומבושלים ולתם לתוכן תכלין של חולין ואמר בהקומץ רבה (מנחות דף כא:) יאכלוהו שיאכלו עמה חולין ותירומה כדי שמהא נאכלת על השזבע ונראה דדוקא חזה ושוק וכן כבורים דדרך קדושה מייתי להו דעמיד בהו תנופה וכן לחס לזורך תודה שהוא הכשר קרבן י"ט קפידא טפי בהצתה בעזרה שלא לזורך"י:

ואב"א משום דהוי י"ה ממון שאין לו תובעין. ולהאי לישנא אייתר חוה יהיה לכדאמר לקמן בסמוך שמתנות דין ואין חוה ושוק דין וללישנא קמא אינא למימר דתמתי שמע מינה ודריש בסמוך מדכתביה אכל משפט דמשמע זה משפט חוה אין משפט ואיכא בין הני תרי לישני דלהאי לישנא דאין לו תובעין נהי דאין יכול לתובעו בדיינין בדיני שמים מיהא מיחייב וללישנא קמא דדריש ליה מוחה אפילו בדיני שמים נמי לא מיחייב:

בנין שאין נותנין מתנות לבהן ע"ה בו'. היינו דווקא כשיש כהן חצר אבל אי ליכא כהן חצר אלא ע"ה יתנו לו ולא ימתין עד שיעמן לו חצר כדתנן במסכת חלה (פ"ד מ"ט) אלו נותנין לכל מי שירצה החרמים והצבורות ופדיון הבן ופטר חמור והזרוע והלחיים והקצה וראשית הגז כו' ואין לפרש לכל כהן בין לאנשי משמר בין לשאר כהנים דהא צירושלמי בפרק שמי נשים קאמר דיש מהן ניתנין לכל כהן ויש מהן ניתנין לאנשי משמר א"כ ע"כ לכל כהן דקאמר היינו בין כהן חצר בין כהן ע"ה והיינו היכא דליכא חצר או איכא ואין רואה לקבל כדפרשית בריש כל הבשר (לעיל דף קד:) אבל אין לתרץ דרבי שמואל בר נחמני דהכא כרבי יהודה דגרסינן צירושלמי ר' יהודה אומר אין נותנין אותה אלא לחצר דהתם אצבורים קאי כדאמר התם לעיל מינה רבי אדא אוסר בצבורים:

ובשיחזור אבייתו ישרא'. ללישנא בתרא דקאמר משום דהוי ממון שאין לו תובעין פריך שפיר דישראל משמע שיכול להוציאו בדיינין וללישנא קמא נמי דפטר משום דכתיב זה פרכיין דכיון דבמתנות פטור משום דכתיב זה מסבירא אין לנו לחלק בין

מתנות לנקט שכחה ופאה ולקמן בפרקין (דף קג.) פריך מספק לכהן: **אמר** רבא גרס ולא גרסינן אמר ליה רבא דהוה משמע דלרב חסדא דבר ואם כן מאי קאמר לבסוף מדת חסידות שנו כאן הלא כבר שמע התירוח ולמה חזר ואמר רב חסדא אלא רבא שמע צבית המדרש הקשיא והתירוח בשם רב חסדא ארישא והשיב להם דארישא לא שייך לשנויי ולא לאומיב מיניה אלא מסיפא הוקשה לרב חסדא ועל זה תירץ רב חסדא וי"ס שכתוב בהן ואמר רב חסדא צווי' בסוף מילתיה דרבא וכן משמע דאי לרב חסדא הוה מדבר לא היה אומר ואת אמרת אלא ומר אמר מדת חסידות שנו כאן: **תנא** תני ישרא' ואת אמרת בו'. וא"ת והאמר בפרק קמא דצ"ק (דף יז.) א"ל אביי מי כתיב ישולם כתיב מדעתו ואמר נמי פרק הפועלים (ב"מ דף פא.)^ו גבי חוסס פי פרה ודש בה לוקה ומשלם ארבעה קבין לפרה כו' וצעי למימר משלם ללאת ידי שמים וללישנא קמא דלעיל דפטור אפילו ללאת ידי שמים פריך ומהיו לההוא לישנא נמי דאין לו תובעין דחייב ללאת ידי שמים איכא למימר דהיינו דוקא במזיק מתנות כהונה או אכלן שלקחן בציסור אבל הכא שלקחן בהיתר שהיה אז עני אפילו ללאת ידי שמים לא מחייב להכי פריך שפיר ואת אמרת מדת חסידות שנו כאן ולא מחייב אפילו ללאת ידי שמים ומיהו בסמוך קשה דקאמר טעמא דעני הא עשיר חייב ומאי קשיא אימא עני פטור אפילו מללאת ידי שמים אבל עשיר חייב א] ומפרט"מ דה"ק תנא תני ישלם לרבי אליעזר ורבנן פליגי עליה ואת אמרת מדת חסידות כו' דעל מדת חסידות לא הוי פליגי רבנן:

אין דָּךְ בהן א"א משעת הרמיה. ואם תאמר והא קרא לאו לאחר הרמיה איירי אלא בעמיד ליתרם דמפקינן מיניה בפרק [אלון הנשרפים (פסהדרין דף פג.)] דטבל במיתה חלול חלול מתרומה דדריש לא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו צעתידים ליתרם הכתוב מדבר ויש לומר דהכא דריש מדסקמי ירימו אלל לה' לומר כָּךְ שאין לגבות בהן אלא משעת הרמיה אי נמי משום דקאי אקרא דסמיך ליה ואיש כי יאכל קודש דיאירי לאחר הרמיה:

הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

קא מעייל חולין לעזרה. מידי דלא איתעמיד ציה לזרך גבות: **המזיק מתנות כהונה**. קודם שנתנן לכהן השליכם לאור או לים: **דכפיז צבו זה**. דמשמע בעודן קיימות חייב ליתנן אבל אינן קיימות לא חייב הכתוב בהן תשלומין: **שאין לו סובעים**. אין לו

בעלים שיוכלו לתובעו בדין שהוא יכול לומר לו לכהן אחר אני נותנן ולא לך: **משפט מלמד שהמתנות דין**. דיינין נזקקין להן להוציאן בדיינין. אלמא כהן ראשון המוצען מוציאן מידו וקשיא לרב חסדא דאמר דמתנות כהונה ממון שאין לו תובעין הוא: **לחולקן בדיינין**. דיינין אומרים לו לישראל לזה תן המתנות שהוא חצר ולא תתן לזה שהוא עם הארץ: **ויאמר לעם**. ציהושפט כתיב בדברי הימים. סיפיה דקרא למען יחזקו בתורת ה': **מנא**. חלק כהונה: **אטו חוה ושוק מי לא בדיינין מיוחלקו**. כלום היה יכול לתתם לכהן עם הארץ והא מנא ניניהו: **אלא לאו להוציאו בדיינין**. אלמא דממון שיש לו תובעין הוא משום הכי ממעט חוה ושוק דכיון דלכפרה ולרזוי צא לא שכיח דמעבד: **הכא במאי עסקינן דאטו לידיה**. דכהן ואחר כך גזלם זה ממנו דהוה ליה ממון שיש לו תובעין שכבר זכה זה בהן ודמי כמאן דגזל מיניה גלימיה: **ופריך אי דאטו לידיה**. דכהן מאי למימרא פשיטא דיכול להוציאו בדיינין. וקמאדר דאטו לידיה בציבילייהו הבהמה שלמיה היתה מונחת אאלו וזכה במתנות מן ההפקר: **כמי שהורמו דמיין**. וזכה בהן. במתנות ששום לכל הכהנים מהני וזכיה אס קדם אבל חוה ושוק אינו אלא לאותו בית אב ולא מהני: **צעל בציט**. עשיר שהיה עובר ממקום למקום: **ולריך לטוול בו'**. ונלרך למונות נוטל לקט כשאר עניים הואיל שעכשיו עני הוא: **וכשיחזור ישלם**. אלמא כל מידי דחייביה רחמנא למיתב לעניים הצא ראשון יכול לתובעו והוא הדין למתנות כהונה: **מדא חסידות שנו כאן**. אם חסיד הוא ישלם: **תנא פני ישלם**. דמשמע על כרחו ואת אמרת כו': **ועוד**. מי סברת מדרבי אליעזר קמותיב דמצינן למימר דרב חסדא משני עלה מדת חסידות שנו כאן אלא מדרבנן מותיב ועלה משני רב חסדא מדת חסידות^ה (שנו כו': **כאן**. הא) דקמני עני היה בלאותה שעה דמשמע דמידוק מינה דעשיר צעי שלומי לאו בדיינין קאמר אלא אם חסיד הוא נריך לשלם ללאת ידי שמים: **ואם חסידות מעשר**: **אם קדשי בני ישראל אשר ירימו לה'** אין לך בהן אלא משעת הרמיה הכי גרסינן ליה בתוספתא^ט: דאטו

הוא נריך לשלם ללאת ידי שמים: **ואם חסידות מעשרותיו טבליס**. שלא הפריש תרומת מעשר: **אם קדשי בני ישראל אשר ירימו לה'** אין לך בהן אלא משעת הרמיה הכי גרסינן ליה בתוספתא^ט: דאטו לקט דחייב משום עני ורש הנדיקו להא דאמר אין ספק מתנות לכהן: **אמר** רבא גרס ולא גרסינן אמר ליה רבא דהוה משמע דלרב חסדא דבר ואם כן מאי קאמר לבסוף מדת חסידות שנו כאן הלא כבר שמע התירוח ולמה חזר ואמר רב חסדא אלא רבא שמע צבית המדרש הקשיא והתירוח בשם רב חסדא ארישא והשיב להם דארישא לא שייך לשנויי ולא לאומיב מיניה אלא מסיפא הוקשה לרב חסדא ועל זה תירץ רב חסדא וי"ס שכתוב בהן ואמר רב חסדא צווי' בסוף מילתיה דרבא וכן משמע דאי לרב חסדא הוה מדבר לא היה אומר ואת אמרת אלא ומר אמר מדת חסידות שנו כאן: **תנא** תני ישרא' ואת אמרת בו'. וא"ת והאמר בפרק קמא דצ"ק (דף יז.) א"ל אביי מי כתיב ישולם כתיב מדעתו ואמר נמי פרק הפועלים (ב"מ דף פא.)^ו גבי חוסס פי פרה ודש בה לוקה ומשלם ארבעה קבין לפרה כו' וצעי למימר משלם ללאת ידי שמים וללישנא קמא דלעיל דפטור אפילו ללאת ידי שמים פריך ומהיו לההוא לישנא נמי דאין לו תובעין דחייב ללאת ידי שמים איכא למימר דהיינו דוקא במזיק מתנות כהונה או אכלן שלקחן בציסור אבל הכא שלקחן בהיתר שהיה אז עני אפילו ללאת ידי שמים לא מחייב להכי פריך שפיר ואת אמרת מדת חסידות שנו כאן ולא מחייב אפילו ללאת ידי שמים ומיהו בסמוך קשה דקאמר טעמא דעני הא עשיר חייב ומאי קשיא אימא עני פטור אפילו מללאת ידי שמים אבל עשיר חייב א] ומפרט"מ דה"ק תנא תני ישלם לרבי אליעזר ורבנן פליגי עליה ואת אמרת מדת חסידות כו' דעל מדת חסידות לא הוי פליגי רבנן:

אין דָּךְ בהן א"א משעת הרמיה. ואם תאמר והא קרא לאו לאחר הרמיה איירי אלא בעמיד ליתרם דמפקינן מיניה בפרק [אלון הנשרפים (פסהדרין דף פג.)] דטבל במיתה חלול חלול מתרומה דדריש לא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו צעתידים ליתרם הכתוב מדבר ויש לומר דהכא דריש מדסקמי ירימו אלל לה' לומר כָּךְ שאין לגבות בהן אלא משעת הרמיה אי נמי משום דקאי אקרא דסמיך ליה ואיש כי יאכל קודש דיאירי לאחר הרמיה:

מסורת הש"ס

א) [ב"ב פא:] מנחות מח. פ: פא. קו. וצחיס עו.א. ב) [לקמן קלא:] קלב.א. ג) פסהדרין ז: ד) [ז"ל הכהנים והלוים] ה) [קדושין מח: מדרים פה. ב"ב קג:] מכות כ. בטרות יא.א. ו) פאה פ"ה מ"ד, ו) [ב"מ נב:] ח) [ז"ל שט כאן הא], ט) [פ"ג דמ"ש ה"י.] י) [וע"פ תוס'] פסחים טו: ד"ה מצינא וצ"ב פא: ד"ה ודילמא ומנחות כא: ד"ה חולין ודף פ: ד"ה ומי ותמורה כג. ד"ה אולקין וצחיס עו. ד"ה וחולין.] ק) ע"ש תוס' ד"ה צבא,

תורה אור השלם

1. וְהָיָה יְהוָה מִשְׁפָּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת יְהֶעָם מֵאֵת זִבְדֵי הַזִּבְחָה אִם שׁוּר אִם שָׁה וְתָתַן לִבְתָּן הַזֹּרֵעַ וְהַלְוִיִּים וְהַקָּדָה:
דברים יח ג
2. וַיֹּאמֶר לְעָם לְיוֹשְׁבֵי יִירוּשָׁלַם לְתֵת מִנְתּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְמַעַן יִחְזְקוּ בְּתוֹרַת יְיָ:
דברי הימים ב לא ד
3. וְלֹא יִחְלְלוּ אֶת קֹדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר יִרְמֹזוּ לָהֶם:
ויקרא כב טו

גליון הש"ס

גב' או שאכלן פטור. ע"י לקמן דף קל ע"ב תוס' ד"ה עד: שם פתנה לבחן ע"ה. ע"י מנחות דף יח ע"ב תוס' ד"ה מודה:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

[א] תוס' ד"ה תנא תני וכו' אבל עשיר חייב ומפרט"מ וכו'. ג"ב ע"י שו"ת רמ"א סי' ק"ז:

מסורת הש"ס

א) [גיטין מד.]. ב) [פי' שלקח אתם עובד סוככים באונסם שלא כדין. ערוך וע"י פפרש"ן]. ג) לקמן קלג. ד) בכורים פ"ג מ"ב, ה) חוספתא דפאה פ"ב ה"ג, ו) רש"ל מ"ז, ז) ש"ל שנשבע. רש"ל, ח) [נמלכד ה']. ט) [נ"ך קט.]. י) [נמלכד ה']. כ) [נס.]. ל) בס"ח: לשכר, מ) ש"ל ומת,

תורה אור השלם

1. וברמך לא תעולל ופרט ברמך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אב"י אֶלְדִּידִיכוּ:

ויקרא יט י

2. כי תבצר ברמך לא תעולל אחרריך לגר ליתום ואלמנה ויתד:

3. כי תחבט זיתך לא תפאר אחרריך ויתד: ליתום ואלמנה ויתד: דברים כד כ

גליון הש"ס

גב' א' איקרו עם. ע"י שטעות דף יד ע"ח מוס' ד"ה כולן:

מוסף רש"י

חייב לעשר. עליה, דהוי כמוכר [גיטין מד.]. נותנן. לוקט. לכהן. ואין הטבח מנכה לו כלוס, לפי שלא מכר לו את המתנת מסתמא [לקמן קרח: ובעי"ז ב"ק קסו.]. לקח הימנו במשקל. דהשתא ודאי זינן ליה [לקמן שס.]. ומנכה לו מן הדמים. מששטטה זסו כההניס כמתנותיהם והדין על הטבח [שס.]. באנפרות. הפסד [שס.].

הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

דאסו לידה. דכהן: **צטצליהו**. שהפקד הטצל אכלו: **כמי שחורמו דמיין**. וזה בזה מן ההפקר שהרי קדם. ל"א שמסר לו את הטצל לזכות בתרומה שבו: **אם בחובו**. שהיה חייב לו דבר קלוב ממון: **חייב לעשר**. ממקום אחר וליתן לכהן שהרי הוא כמוכר: **ואם באנפרות**. בהפסד ועל חנם פטור מלעשר. קתני מיהת אם בחובו חייב לעשר אלמא יש לו תוצעין

דאי לא דינא הוא שישלם לו על כרחו מאי חיוב מנאוי איכא הא לא פש גביה מידי: **שאני הסם דקא משתרשי ליה**. הסם לאו בהולאה צדיינין תנן זה אלא חיובא בעלמא כשאר חיובי מעשרות ומיוצא ודאי איכא עליה דהא משתרשי ליה כלומר משתכר הוא זה שהרי היה צריך לפרוע מעות: **א"ל**. לטבח: **מכור לי בני מעיה**. בני מעיה של פרה וזו: **והיו כהן מסנות**. הקצה: **נוסגן**. לוקח זה לכהן: **ואין**. המוכר מנכה לו ללוקח מן הדמים שהרי היה יודע הלוקח שהמתנות שם וזה לא מכר לו הקצה: **לקח הימנו כמשקל**. הליערא כך וכך ושקל לו הקצה: **נוסגן**. לו לוקח לכהן שהרי הגזל אכלו וצריך להשיב: **והטבח ינכה לו מן הדמים**. על כרחו שמכר דבר שאינו שלו: **ואמאי**. נותנן לכהן ליהוי כמזיק כו': **שטעה נכסי כהן**. לא ידעתי היכן שגויה ובספרים אינה כתובה בשוה ומואל

אני ט"ו מתנות כהונה שכולן נכסי כהן לעשות בהן כל צרכיו התרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי והחלה והבכורים וראשית הגז ומתנות של חולין ושל קדשים והקדן והחומש של גזל הגר ושדה אחזה ושדה חרמים וזכור בעל מום ופדיון הבן ופדיון פטר חמור ונראה בעיני שכולן שגוים זה וחשיב תרומה ותרומת מעשר והדמאי וחלה כחדל דכולהו תרומה נינהו וזכור ופדיון הבן ופדיון פטר חמור כחדל וקדן וחומש דגזל הגר חדל וכולהו הך מתנה לכהן הן ולקמן צפירקין (דף קלג:) חשיב כל כ"ד מתנות כהונה. הגזל את הגר ונשבע לו ומת הגר ואח"כ הודה ונשבע^א לשקר דאמר רחמנא ואם אין לאיש גואל וגו'^ב וכי יש לך אדם צישראל שאין לו גואלים אלא זהו גר שמת ואין לו יורשין^ג וכתיב האשם המושב לה' לכהן^ד ומניא צפרק הגזל צצ"ק (דף קי.) האשם זה קרן המושב זה חומש דבזי נשבע לשקר צפקדון או גזל כתיב ציה חומש צין בגזל צצירו צפרשת ויקרא [ה] צין בגזל הגר צפרשת נשא^ה: **למה אמרו**. למאי הלכתא: **וס"ס**. אע"פ שאינו לאכילה ולא לדבר^ו שיצא לידי אכילה. ולזי

מגמגס למאי תנייה הואיל ותנא דאפי' בהמה טמאה לוקח מהן: **חטיף מסתפא**. כשהיו התינוקות מוליכין הזרוע והלחיים והקצה לכהן חוטפס מידיהם: **לא מסתפיה**. לא די דכשהוא שוחט את בהמתו אין אנו כופין אותו לתת מתנות לכהן אחר: **אלא מיהטף גמי חטיף**. בתמיה: **ורב**. מאי דעמיה דאמר לא מסתפיה דלא שקלינן מיניה דמשמע שהיינו יכולין לכופו לכך ונמנעין אנו: **אי איקרו עם לשקול מיניה**. דהא מאת העם מאת וזבחי הוצת כתיב (דברים יח) ואי לא איקרו עם רחמנא פטריה ומאי טיבותא עבדינן גביהו: **מספקא ליה**. לרב ומשום ספיקא פטר ליה דהמוציא מחצירו עליו הראיה: **להא שמעתא**. דרב דמספקא ליה: **ד' מסנות עניינס**. הנוהגות בכרס ואלו הן: **הפרט והעוללות**. כדכתיב (ויקרא יט) וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט וצמס' פאה (פ"ו מ"ד) מפורש אילו היא עוללות כל שאין לה לא כתף ולא נטף: והשכחה

דאתן לידיה בטבלייהו וקסבר האי תנא מתנות שלא חורמו כמי שהורמו דמיין. ומשעת הרמה ואילך היינו מכי אתו לידיה אפילו צטצליהו וא"ת אמאי לא משני דפשטא דצריימא דקתני פטור מן התשלומין היינו דאמו ליד כהן צטצליהו וקסבר האי תנא מתנות שלא חורמו לאו כמי שהורמו דמיין

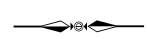
ומש"ה פטור דאין לו לכהן אלא משעת הרמה ממש והוא ניחא טפי דהוי לשון הרמה דוקא וי"ל דאי הוה מוקי לה הכי אז לא היה חדוש הדיוק כלל הא משעת הרמה ואילך משלם דהא פשיטא דמשלם כיון דאמו ליד כהן והורמו אצל השמא עיקר הצריימא משמיענו דמזיק מתנות כהונה או שאכלן פטור ודיוקא קמ"ל דאע"ג דאמו לידיה אי צטצליהו חייב דכמי שהורמו דמיין: **שאני התם דקא משתרשי ליה**. דצמקוס זה הניח לו המלך שאר ממון ואם תאמר מתנות כהונה כשאכלם משתרשי ליה צצמקוס זה לא אכל דבר אחר ואמאי פטור וי"ל דלא דמי לאנסו צית המלך גרנו דתחמיסין לא לקח משלו אצל באכלו אפשר דלא משתרשי ליה שהיה ממענה: **הכי גרסי' בפ'** ר"ח שבועה נכסי בהן. ולא חשיב הכא כל כ"ד מתנות כהונה דחשיב לקמן צפירקין (דף קלג:) דלא חשיב הכא אלא הך דאסורים לזרים והם ממון כהן והא דחשיב מתנות אע"פ שמוותרות לזרים משום דטצלי דדמו לתרומה כדאמר לקמן (קלג:) אע"ג דלית הלכתא הכי היינו דלא הוי כאכול טצלים אצל מ"מ איסורא איכא לאכול מזהמה שלא הורמה מתנותיה א"נ לא חשיב אלא מידי דבר אכילה והא דלא חשיב זכור משום דלכתי לאו צר אכילה הוא שצריך שמיטה: **מעשר עני** המתחלק בתוך הבית. דוקא נקט המתחלק בתוך הבית דשני דיני מעשר הם אחד מתחלק תוך הבית ואחד מתחלק בתוך הגרנות כדמשמע בפ"ב דגדרים (דף פד:) ואותו המתחלק תוך הגרנות אין לבעלים צו טובת הנאה אלא בצאות המתחלק בתוך הבית ובספרי מפרש להו מקראי כתוב אחד אומר מקצה שלש שנים מוציא את כל מעשר תבואתך והנחת אלמא צריך להניחו בגורן ובצין עניינס ונוטלין אותו וכתוב אחד אומר כי תכלה לעשר וגו' ונתת ללוי וגו' אלמא בתוך הבית מחלקו מדכתיב^א והנחת הא כיצד עד הפסח שהוא זמן גשמים ואם מניחו בתוך נפקס מחלקו בתוך ביתו וזה מעשר עני המתחלק בתוך

הבית מכאן ואילך שהוא ימי הקצן מניחו בתוך גרנות ועניינס צאים ונוטלין אותו: **י"ש בו טובת הנאה אבעלים**. נראה דדבר שיש צו טובת הנאה לבעלים אפילו צא עני ולקחו מוציאין מידו ודבר שאין צו טובת הנאה לבעלים לקחו אין מוציאין מידו ומיהו אם לא לקחו וצא עני ושאלו ממנו אם ירצה לא יתן לו דקרי ליה לעיל ממון שאין לו תוצעין ואם היה צריך ליתנו לתובעו א"כ הוי יש לו תוצעין: **גמ' אחרין אחרין מוציא**. ואע"ג דאטריכו למכתב ולא הוי מופנה גלוי מילתא בעלמא הוא דכמו שיש צוה אחרין פאה ה"נ יש צוה אחרין פאה ולאו ג"ש ממש היא אי גמי מדכתיב שכחה בלשון אחרין ש"מ לג"ש אתא וז"ע למה לא גמרינן צג"ש דאחרין דלהוי פרט צוית כמו צכרס ובהי דלענין עוללות לא אפשר למילף באילן דלא שייך ציה אחיהו עוללות כל שאין לו לא כתף ולא נטף: כגון

קלא.

עין משפט נר מצוה

א [מ"י פ"ו מהלכות מעשר הלכה ין:]
ב מ"י פ"ד מהל' בכורים הל' י"ד
ופ"ח מהל' בכורות הל' ג
סמג עשין קמב ר"ח
טוש"ע י"ד ס' סא סעף
יג וסי' שו סעף ו:
כז ג מ"י פ"ט מהל' בכורים הל' ח טוש"ע
י"ד ס' סא סעף כג:
ז ד מ"י פ"א מהלכות מתנות עניים הל' ז:
יח ה מ"י שם הלכה ח:
יח מ"י שם פ"ו הל' י:

שיטה מקובצת

א) בטבלייהו חייב דכמי שהורמו דמיין ועוד י"ל דאתו לידיה בטבלייהו וקסבר מתנות שלא חורמו כמי שהורמו דמיין הלכך אם אכלן אחר הרמה חייב שכבר וזה בהן הכהן ואם קודם הרמה פטור דגוירת הכתוב דאין לו בהן אלא משעת הרמה ואילך עד שהוברר חלק של כהן ומיהו אחר הרמה אהניא הא דאתא לידיה שזכה בהן הכהן וממונו הוא. הרא"ש ד"ל:

^[א] ור"ה ד. זבחים לב: וע"ש תוס' ד"ה אמר ליה וכו' פ"י נטון, ^[ב] ויזמח מג. ^[ג] בשאלמות פרשת שופטים כ"י קהל אמת רב הוה, ^[ד] ולעיל קל"ה: ^[ה] ווע"י מ"ש הרא"ש בכורות פ' י"ט בכור כ"י ב' פי' נטון וגם ג"י דרב אחא משנחא ע"ש וע"י כ' מבין דברי רש"י ד"ה והלכתא וכו' עד סופו, ^[ו] בכורות ד. מז., ^[ז] ומוקפתא רפיט"ן לעיל ע"ט: ^[ח] רש"ל גרס מן הכ"י ומה שסעד כאן בשם הרשב"י לויט מכוון אלף כ' היא ג"י רש"ל מן העו ומתקן הרחל חייב במתנות ככ"י פטור מן המתנות כ"ל ור"כ הרשב"י לעיל ע"ט ע"כ ד"ל ככ"י פטור וע"י הגליין לעיל ע"ט ע"כ השמיט המדפיס ג"י הרשב"י ומדפיס י"א מן המ"ש וכו' ע"ש ושגגה היא, ^[ט] ולעיל פ. ^[י] קדושין ג. בכורים פ"ב (מ"ח), ^[י"א] בכורות פ"ב מ"ח, ^[י"ב] ונקמן ק"ל, ^[י"ג] ולעיל קל"ה: ^[י"ד] ודוקא בבבלי האומר לשראל פטור הוא דפטור משא"כ בשראל ע"י רש"י לקמן קלד. ד"ה חור וכו' ע"ש חור דקמ"ל המתי' דהכל, ^[י"ה] ב"ק קטו. לקמן קל"ה. ולעיל קל"ה, ^[י"ו] ודברים יח, ^[י"ז] וישמעאל יג, ^[י"ח] ודברים יח, ק' (ק' י"ח ל"ה).

תורה אור השלם

- ↑ וְהָיָה מִשְׁפָּט הַבְּחִינִים מֵאֵת הָעָם מֵאֵת זְבוּחַ הַזֶּבֶחַ אִם שׁוּר אִם שׁוֹה וְהָיוּ לִבְדָּן הַיּוֹרֵעַ וְהַלְוִיִּים וְהַקֹּהֲלֵי: דברים יח ג

גליין הש"ס

גמ' אהרן ובניו בתביין. ע"י סוטה דף ג' ע"ב תוס' מו"ק ד"ה כהן:

הגהות הב"ח

^[א] גמ' ולחיים והקב"ה כבהמה ור' אליעזר פוטר: ^[ב] שם במשה אחד שוחט את כולו אין פוטרין לו אלא אחד: ^[ג] רש"י ד"ה להקל וכו' ששוחט שור ושה קמ"ל:

מטונך. הגעתיך. מש"ה אמרין גבי מנחת כהנת דנאכלת דאהרן

ובניו כתובין בפרשה וויקרא ו וואת מורת המנחה הקרב אותה בני אהרן וגו' וכיון דכתיב בזהדיא בני אהרן למעוטי צנות אהרן אבל מתנות לא כתיב בזה אלל כהן גרידאש ומשמע כהן ואפילו כהנת: **ספוס מן**

המפורש. כהן סתם דכתיב גבי

מתנות ממפורש מבני אהרן דכתיב גבי מנחה דמה להלן כהן ולא כהנת דאהרן ובניו כתובין אף הכה כהן ולא כהנת: **דבי ר' אליעזר בן יעקב סנא**. בעלמא כהן ולא כהנה אבל כהן דכתיב גבי מתנות אפילו כהנת במשמע מאי טעמא הוי מיעוט כו' דברישיה דקרא כתיב וזה יהיה משפט ההכנים דמשמע כהנים ולא כהנות וכתיב בסיפיה דקרא ונתן לכהן הזרוע וגו' דמשמע נמי כהן למעוטי כהנת ואין מיעוט אחר מיעוט כו': **רב כהנא**. ישראל הוה ואשתו כהנת:

אילי. מתנתא:

בשכיל. כהנת דס"ל כהן ואפי' כהנת:

הלכתא כוסיא דרב חסדא. דלאמר לעיל (דף קז:) המו"ק מתנות או שאכלן פטור מלשלם: **והלכתא כרבא אדא בר אבהו**. דפטור נמי צנה של ליה מפדיון הבן כבנו של לוי דמתן כהנים ולוים פטורים בפ"ק דבכורות (דף ג:) ואשמעינן רב אדא דלויא כליזא אליבא דמר בריה דרב יוסף דמוקי לה לדרב אדא בר אבהו בפ' יט בכור לנחלה

(שם דף מז.) אפי' אישגרא מישראל

דבפטור רחם תלך רחמנאש והרי רחם שילא ממנו לאו דחיוצא הוא ולאפוקי מדרב פפא דמוקים לה דליעצרה מעובד כוכבים אבל איעצרה מישראל בתר אב אזולין ליה וחיוב: **מן הפייש ומן הכזיב פטור מן המסנות**. דשה כתיב^(ג) ולא כזי: **מכדי קי"ג**. צאזמו

ואת צנו (לעיל דף פ.) דלענין כסוי הדס ומתנות לא משכחת לה פלוגמייחו דר' אליעזר ורבנן אלל כזזי כו' ר' אליעזר סבר שה ולא מקלף שה: **בגלמא ר' אליעזר דפטור**. כללויס הבא מן המ"ש ומן הכזיב סגיירא ליה שה ולא מקלף שה: **איך פלגא לימא לוי**. ישראל לכהן אייתי כו': **מאי חייב נמי**. דקמחייבי רבנן: **חלבו אסור כחלב במה**. דאזלינן לחומרא ככולהו: **ואס איסא**. דקדאמרת דמחייבי רבנן בחיי מתנות אמאי קמני הכה ואייב בזרוע לחיים

וקצה דמשמע ככולהו חייב: ומהדר לאו דוקא קמני חייב בזרוע כו' אלל איידי דתנא רישא דדמו כולו טעון כסוי וחלבו אסור דלא מני למיתני חיי חיי דהא לא אפשר שחי' חלבו אסור וחיי מותר וה"ג דחיי דמו טעון כסוי וחיי דמו אינו טעון ומשום רישא תנא סיפא ולא משום דוקא דה"ה דאינו חייב אלל בחיי מתנות: **שור**. הוה מני למימר: **להקל**. דאי לא הוה כתיב אס הוה אמיינא דאינו חייב צמתנות עד שיסחוט ^(א) שה קמ"ל אס שאס שוחט שור צפני עצמו חייב ליתן מתנות: **הוצת**. משמע אפילו זבח אחד: **הדין עם הטעת**. דינו של כהן לתבוע מן הטבח המתנות ואע"פ שאין הבהמה של טבח אלל משל

אחרים: **במתני' כזור**. של ישראל שנתערב במאה אחרות: **צומן שמאש**. צני אדס שוחטין את הבהמות פוטרים את כולן ממתנות כהונה דכל אחד ואחד יכול לדחות את עצמו ולומר לכהן בכור שלי הוא וכן שני וכן שלישי: **ואס אחד שוחט אס כולן**. אין פוטרין אותם מאה בהמות מליטין מתנות לכהן אלל אחד הואיל שהוא שוחט את כולן אבל אחד יכול לפטור מן המתנות שאי אפשר שלא יהא הכזור אחד מהן ויכול לומר זה הוא ומן הכזור אין נותנים שאין קדושה חלה על קדושה: **לריך שירשום**. ע"ששה פור סימן שיצינו הירושם שאינו כולו של ישראל: **אס אמר**. כהן לישראל אני מוכר לך פרה זו חוץ מן המתנות שבה פטור ישראל מן המתנות: **ואס אמר**. ישראל לחצירו טבח מכור לי כו' כדפרשנא לעיל (דף קל"ה): **גב' אמאי**. פוטרים את כולן הא יכול לצא כהן עליו משני נדדין כלומר בשני כחות ולימא ליה אי בכור הוא כוליה ידידי הוא:

הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

קלב.

דבי רבי ישמעאל תנא כהן ולא כהנת. נראה דלא ממעט אלל צנשאת לזר אבל לא נשאת כיון דלכלה בתרומה דחמירא כ"ש דיהבי ^(א) ליה מתנות ומיהו אפשר דלא יהצין לה לר' ישמעאל: **רב כהנא אבא בשביא אשתו**. זהו רב כהנא שגלה מבבל לא"י

דפרק הגזול בתרא ^(ב"ק דף קי.) שלא היה כהן כדאמרין בסוף אלו עוברין ^(פסחים דף מט.) אמר רב כהנא אי לאו דנסיצת כהנתא לא גלאי ואחר יש שהיה כהן צפ"ק דקדושין ^(דף ט.) רב כהנא שקל סודרא צפדין הבן.

^{[נ]ע"ע מו"ק קדושין ט. ד"ה ר"כ ומו"ק צ"ב קי. ד"ה ולא ובפסחים מט: ד"ה אמרן: **ה"ג**. מאי נוהגין נמי דקמני בחיי מתנות: **חלבו אסור בחלב** בהמה ודמו מעון בסוי בחיה וחייב במתנות כבהמה. הא דלא קמני הני תרתי דשוה לזהמה ציזח משום דניחא ליה למיתני דס וחלבו צוה אחר זה שסמוכין ככל מקום: **ואם איתא חייב בחצי מתנות מבעי** צ"ה. צהיהא דלעיל ניחא ליה טפי דלא מני בה חייב אלל נוהגין: **בזמן שמאה שוחטים כולן פטורים**. ע"כ כשכולן צעלי מומין איירי דאין שוחטין כזור אלא"כ נפל}

בו מוס ומדנמערב ואין מכירין בו אי"כ גס האחרים צעלי מומין הס: **וצריך דרשום**. סימן על הבשר גילין היו לרשום צשר שפטור מן המתנות והיו מכירין אלל חיי חצי ליפטור וחצי ליחייב מידי דהוי אכזי בחצי על המיטה דמחייבי רצבן צנא מתנות וי"ל דהתם כל שיות שבו מחייב והכא לא מחייב כל שיות שבו לכך פטרי לגמרי: **אמאי יבא עזיו משני צדדים**.

צפ"צ דבכורות ^(דף יח:) איכא פלוגתא גבי שמי רחלות אחת צכרה ואחת לא צכרה וילדו שני זכרים אחד לו ואחד לכהן והשני יריעה עד שיקטלצז חייב צמתנות ור' יוסי פוטר והן סתמא כר"מ דצמוספתא ^(פ"צ דבכורות) מסיים בה דצרי ר"מ ומפרש צגמ' טעמא דר"מ משום דצא עליו כהן משני נדדין ואע"ג צכצר לקח אחד והשתא לא מצעיא לר"מ דפריך הכה שפיר אלל אפילו רצי יוסי דפליג התם היינו משום דלא מני אמר אי בכור הוא כוליה ידידי הוא סכצר לקח אחד אבל הכה מודי משום דמני אמר אי בכור הוא כוליה ידידי הוא ומשני שמכרו לישראל צמומו ואפי' לר"מ דמחייב התם משום דממה נפשך אית ליה מתנות גציה אבל הכה ספק גמור והמוציא מחצירו עליו הראיה:

כשהוא

מתני' ^(א) בכור שנתערב במאה בזמן שמאה שוחטין את כולן פוטרים את כולן אחד שוחט את כולן ^(ב) פוטרים לו אחד ^(ג) השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור מן המתנות והמשתתף עמהן צריך שירשום 'ואם אמר 'חוי מן המתנות פטור מן המתנות ^(ד) אמר מכור לי בני מעיה של פרה והיו בהן מתנות נותנן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים לקחן הימנו במשקל נותנן לכהן ומנכה לו מן הדמים: **גב' ואמאי יבא** עליו כהן משני צדדין ולימא ליה אי בכור הוא כוליה ידידי הוא ואי לאו בכור הוא הב לי מתנתאי אמר

את שנתערב במאה אחרות: **צומן שמאש**. צני אדס שוחטין את הבהמות פוטרים את כולן ממתנות כהונה דכל אחד ואחד יכול לדחות את עצמו ולומר לכהן בכור שלי הוא וכן שני וכן שלישי: **ואס אחד שוחט אס כולן**. אין פוטרין אותם מאה בהמות מליטין מתנות לכהן אלל אחד הואיל שהוא שוחט את כולן אבל אחד יכול לפטור מן המתנות שאי אפשר שלא יהא הכזור אחד מהן ויכול לומר זה הוא ומן הכזור אין נותנים שאין קדושה חלה על קדושה: **לריך שירשום**. ע"ששה פור סימן שיצינו הירושם שאינו כולו של ישראל: **אס אמר**. כהן לישראל אני מוכר לך פרה זו חוץ מן המתנות שבה פטור ישראל מן המתנות: **ואס אמר**. ישראל לחצירו טבח מכור לי כו' כדפרשנא לעיל (דף קל"ה): **גב' אמאי**. פוטרים את כולן הא יכול לצא כהן עליו משני נדדין כלומר בשני כחות ולימא ליה אי בכור הוא כוליה ידידי הוא:

אמר

עין משפט ור מוצה

בג א מיי פ"ט מהל' בכורים הל' כ סנה עשין קמב טו"ע י"ד סי' סא סעף ח:
בד ב מיי פ"יא סס הל' י סנה עשין קמב טו"ע י"ד סי' סא סעף יח:

בה ג מיי פ"ט סס הל' ה סנה עשין קמב טו"ע י"ד סי' סא סעף יז:
בז ד מיי שם טו"ע שם סעף יח:

בז ה מיי פ"א מהלכות מאכלות אסורות הל' יג סנה לאין קלה טו"ע י"ד סי' סד סעף א:
בח ו מיי פ"יד מהלכות שחיטה הל' ד ופ"א מהל' מאכלות אסורות הל' יג סנה עשין סד טו"ע י"ד סי' כח סעף ג:

בח ז מיי פ"ח מהל' מאכלות אסורות הל' יג סנה לאין קלט טו"ע י"ד סי' סה סעף י:
ל ח מיי פ"ט מהלכות בכורים הל' ד סנה עשין קמב טו"ע י"ד סי' סא סעף כ:
לא ט מיי סס הל' י טו"ע שם סעף כה:

י י מיי שם הלכה יא טו"ע שם סעף כטן:
לב כ מיי סס הל' טו טו"ע שם סעף לג:

מוסף רש"י

מטונך. ממשפך שנאת עליו להשיטו אל משיכן טעוה (ר"ה ד.) ממשפך שנאת להכבד עליו אכצרי עלין (תבחים לב.). לריה. מת לוי (בכורות יח.). הזרוע והלחיים והקבה. אס שור אס שה כתיב בזה, ומשמע דאין טהגין במי' דלעיר שם: כ"י. ספק היה ספק צמה, יש בו דרכים כ"י. דליין דמספקא לן חייל ביה לחומרא (קדושין ג.). השוחט לכהן. להכי נקט השוחט לכהן, דעלה דטבח רמיא, דכתיב מלת ובחי הזבח (לעיר קלא). אמר. דטבח מכור לי כ"י של פרה. זו, והיו בהן מתנות. הקיבה (לעיר קלא.). נותנן. טותן הלקח קינה. לכהן. דממתא לן ממתת לא זבין ליה [ב"ק קסו.]. ואינו מנכה לו. אין המוכר מנכה לו ללקח, מן הדמים. שהיה היה יודע הלקח שהמתנת שם חיה לא מכר לו הקיבה (לעיר שם). לקחן הימנו במשקל. הליטרא כן וכן וסקל לו הקיבה (לעיר שם) דהשתא ודאי זבין ליה (לקמן קלח.). נותנן. לקח זה. לכהן. שהרי הגזל אלא ואריך להשיב, ומנכה לו. הטבח מן הדמים על כרחו, שמכר דבר שאינו שלו (לעיר שם) משמטתה וכו הכהנים צמתותיהן והדין על הטבח (לקמן שם).

שיטה מקובצת

[א] מטונך אהרן. י"ב ע"י תוס' זבחים דף לב ע"ב בסופו: [ב] מ"ס שה ואפי' מקצת שה. י"ב ע"י תוס' לעיל דף פ"ח ע"א: